

VI Col·loqui Aula d'Història del Periodisme
Diari de Barcelona

La producció bibliogràfica d'història de la premsa a la UAB.
Dades per a un informe historiogràfic (1992-2003)

per Josep Maria Figueres i Artigues

Aquestes notes són una ampliació de l'exposició oral que el 26 de maig del 2003 desenvoluparem a la Universitat Pompeu Fabra dins l'Aula d'Història del Periodisme en el VI Col·loqui Història del Periodisme: Estat de la Recerca i Ús dels Fons Documentals. En aquest acte férem una menció simplificada, molt esquemàtica i simple, seguint els paràmetres següents:

1. Nota metodològica d'objectius i recerca
2. Investigacions desenvolupades
  - 2.1. Tesis doctorals
  - 2.2. Treballs d'investigació
3. Edicions de la UAB
  - 3.1. Servei de Publicacions
  - 3.2. Revista *Anàlisi*
4. Edicions fora de la UAB
5. Recerques i investigacions en curs
6. Conclusions

1. Nota metodològica d'objectius i recerca

Ens veiérem impossibilitats de desenvolupar aquest esquema de manera exhaustiva atesa fonamentalment la desaparició del Centre d'Investigació de la Comunicació que elabora un corpus documental de gran importància en la història de la premsa, i així voldríem esmentar les seves bibliografies:

CENTRE D'INVESTIGACIÓ DE LA COMUNICACIÓ (1992). *Bibliografia catalana sobre història de la premsa: Llistat provisional de les referències existents al Banc de Dades COMCAT, presentat a les Primeres Jornades d'Història de la Premsa, Sant Cugat del Vallès, 3-4 abril de 1992*. 113 p. policopiades amb sis-centes referències aproximadament.

CENTRE D'INVESTIGACIÓ DE LA COMUNICACIÓ (1993). *Bibliografia sobre premsa i poder a Catalunya als segles XIX i XX / Bibliografía sobre prensa y poder en Cataluña en los siglos XIX y XX / Bibliographie sur presse et pouvoir en Catalogne au XIX et XXe siècles (1877-1993)*. Contribució del Centre d'Investigació de la Comunicació al col·loqui internacional Prese et Pouvoir en Espagne XIXe-XXe siècles. Bordeus: Maison des Pays Ibériques (26-27 novembre 1993). 65 p. policopiades amb cinc-centes referències aproximadament.

CENTRE D'INVESTIGACIÓ DE LA COMUNICACIÓ (1997). *Bibliografia catalana de la comunicació / Bibliografía catalana de la comunicación / Catalan Bibliography on Communication (1796-1996)*. Edició limitada a 75 exemplars. Col·lecció «Obres de Referència; 5», coordinada per Daniel E. Jones, 2 v. Extraordinària aportació amb unes dotze mil referències de les quinze mil existents al banc de dades.

L'obra tanmateix essencial és la dedicada a la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB) amb el títol *Bibliografia sobre comunicació social: Vint anys de recerca a la Facultat de Ciències de la Comunicació de la Universitat Autònoma de Barcelona (1972-1992)*, apareguda pel Centre d'Investigació de la Comunicació el 1993 sota la direcció de Wifredo Espina, que tornà a encomanar a Daniel E. Jones una obra imprescindible en l'àmbit bibliogràfic de la comunicació, que comprèn 424 monografies i 1.103 articles i dedicades a la premsa trobem 236 monografies, de les quals la meitat aproximadament referides a història. Si aquestes 1.437 referències són per vint anys hom podrà deduir com per al període posterior fins a l'actualitat, falten vuit anys, disposaríem d'una generosa relació similar que per raons d'espai no incloem. Sobre historiografia esmentem 91 monografies, 225 articles i capítols; sobre periodística, 39 i 126, respectivament; sobre sociologia, 29 i 65; sobre política, 39 i 126, i el total són unes set-centes referències, de les quals bona part són de caràcter històric.

La sèrie de monografies que dirigia el professor Jones ha quedat aturada per la suspensió del Centre. En aquestes obres citades disposem d'una excel·lent aportació, d'un interès més que notable per a la recerca, però que malauradament ha quedat interromput i, òbviament, no podem utilitzar-la més enllà del període del que s'ha treballat amb un més que òptim resultat. Ens dol que aquesta eina ja no existeixi. Finalment, pel que fa a dades generals, constatem també l'existència d'un repertori de tesis doctorals de comunicació, consultable fàcilment a Internet, així com de diversos treballs sobre estats de la qüestió al País Valencià, Catalunya, les Illes i la Catalunya del Nord, consultables a *Anàlisi*, revista amb contingut accessible per Internet. Pel que fa a monografies, citem només «Estudios recientes sobre historia de la prensa (1995-1996)», aparegut a *Ayer*, en el número monogràfic coordinat pel professor Celso Almuiña, on s'inclouen referències dels professors de la UAB Jaume Fabre (*Periodistes uniformats: Diaris barcelonins dels anys 40*, Col·legi de Periodistes, 1996), Josep M. Figueres (*Materials d'història de la premsa a Catalunya*, 1995; «Fonts documentals per a l'estudi de la premsa catalana. *Trípode*, 1, 1996; *12 periodistes dels anys trenta*, Col·legi de Periodistes, 1994), Eugeni Giral (*Les publicacions periòdiques del moviment socialista de Catalunya*, Fundació Campalans, 1996), Salvador Cardús (*Política de paper: Premsa i poder a Catalunya 1981-1992*, La Campana, 1995), així com dades d'altres publicacions com *Gazeta* i una menció especial al catàleg *200 anys de premsa*, on participa també Jaume Fabre.

2. Investigacions desenvolupades

Considerem les esmentades a Fènix.

2.1. Tesis doctorals

ALABRÚS IGLESIAS, R. M. *Pensament polític i opinió en la Catalunya moderna 1652-1759*. Direcció: Simon Tarrés, Antoni. Data de lectura: 01/01/95.

ANTÓN PELAYO, Francisco Javier. *La herencia cultural: Alfabetización y lectura en la ciudad de Girona 1747-1807*. Direcció: Simon Tarrés, Antoni. Data de lectura: 18/10/96.

BURGOS RINCÓN, J. *Imprenta y cultura del libro en la Barcelona del Setecientos (1680-1808)*. Direcció: García Cárcel, Ricardo. Data de lectura: 01/01/93.

BURGAYA I RIERA, Josep. *La formación del catalanismo conservador i els models «nacionals» coetanis: Prensa catalanista i moviments nacionalistes contemporanis, 1868-1901*. Direcció: Bonamusa Gaspa, Francesc. Data de lectura: 25/03/99.

PEÑA DÍAZ, M. *Libro y lectura en Barcelona (1473-1600)*. Direcció: García Cárcel, Ricardo. Data de lectura: 01/01/95.

CORTÉS PASCUAL, J. J. (1992). *Historia y análisis de la revista TBO*.

FIGUERES, Josep M. (1992). *El Diari Català, plataforma d'agitació i propaganda (1879-1881)*. Direcció: Bonamusa Gaspa, Francesc. Data de lectura: 07/10/1993.

GÓMEZ MOMPART, J. L. (1990). *La gènesi de la premsa diària de masses*. Direcció: Fontcuberta, Mar de. Data de lectura: desembre 1990.

JONES, Daniel E. (1993). *El sistema comunicativo de masas en España: Contexto y análisis sectorial*.

LÓPEZ, Manuel (1992). *Les influències de les innovacions tecnològiques en l'evolució dels models de diari a la premsa d'informació general diària de Barcelona: Anàlisi del canvi en el bloc informatiu de La Vanguardia i El Periódico de Catalunya (1979-1989)*.

DORIA ALBURQUERQUE, Sergi. *La voluntad cosmopolita: Imatges, setmanari gràfic d'actualitats, Barcelona, 1930*. Direcció: Tresserras Gaju, Joan Manuel. Data de lectura: 20/12/99.

DURAN ESCRIBA, Xavier. *Tractament periodístic de dos fets tecnològics: Els primers Sputnik (1957) i l'arribada a la Lluna (1969) a la premsa diària de Barcelona*. Direcció: Marín Otto, Enric. Data de lectura: 07/05/97.

FERRÉ PAVIA, Carme. «Serra d'Or», intel·lectualitat i cultura resistents en el segon franquisme (1959-1977). Direcció: Tresserras Gaju, Joan Manuel. Data de lectura: 23/06/98.

GIRÓ MARTÍ, Francesc Xavier. *Anàlisi crítica del discurs sobre nacionalisme i identitat als editorials de la premsa diària publicada a Catalunya des de la transició fins al Govern del PP (1977-1996)*. Direcció: Turell Julià, Maria Teresa; Tresserras Gaju, Joan Manuel. Data de lectura: 22/10/99.

MASSANES VILAPLANA, Joan. *El tractament de les unitats redaccionals de temàtica turística a diversos diaris editats a Barcelona i al gironí de més difusió*. Direcció: Casasús Guri, Josep M. Data de lectura: 30/10/97.

MORALES RUÍZ, Juan José. *El discurso antimasónico*. Direcció: Murciano Martínez, Marcial. Data de lectura: 01/01/95.

2.2. Treballs d'investigació

DORIA ALBURQUERQUE, Sergi. *Barcelona com a voluntat de representació: Imatges, setmanari gràfic d'actualitat (1930)*. Direcció: Moreno Sardà, Amparo. Data de lectura: 01/01/96.

SIMELIO, Núria (2001). *Paper i influència de la premsa diària d'informació general durant la transició espanyola (1973-1983)*. Treball de doctorat.

CORCOY, Marta (2000-2002). *Les administracions locals i la informació pública (1979-2000): Anàlisi de butlletins i webs municipals*. Investigació.

QUINAYAS, Gloria (2002). *Movilidades sociales y nuevas identidades en la prensa popular: El Caso, 1952-1975*. Treball de doctorat.

3. Edicions de la UAB

3.1. Servei de Publicacions

A l'edició del catàleg darrer vist (abril 2002) podem veure obres de diversos professors, incloem també dades de l'Institut de Ciències de l'Educació (ICE):

CHILLÓN, Albert (1999). *Literatura y periodismo*.

ESPINET, Francesc (1997). *Notícia, imatge, simulacre: La recepció de la societat de comunicació de masses a Catalunya, de 1888 a 1939*.

ESPINET, Francesc; TRESSERRAS, Joan Manuel (1999). *La gènesi de la societat de masses a Catalunya, 1888-1939*.

FIGUERES, Josep M. (2002). *Dotze treballs d'història de la premsa al Vallès Occidental*. 2a ed. Recopilació de treballs de curs realitzats per estudiants.

– (1993). *El diari català, plataforma d'exposició i d'activisme del catalanisme polític (1879-1881)*.

– (1995). *Materials d'història de la premsa a Catalunya (s. XIX i XX)*. 2a ed. 2002.

– (1997). «Bibliografia de la premsa al Vallès Occidental». Edició a cura de FIGUERES, Josep M. *Dotze treballs d'història de la premsa al Vallès Occidental*, p. 121-128.

– (1995). «L'ensenyament d'història de la comunicació social». *L'Autònoma i la Innovació Docent* (II Jornades: 1 i 2 de juny de 1994: programa de suport a la innovació de la docència universitària). Institut de Ciències de l'Educació de la UAB, p. 213-217.

GASCH, Emili (1999). *La premsa del PSUC (1936-1993): Catàleg de les publicacions periòdiques del Partit Socialista Unificat de Catalunya*.

MORENO, Amparo «Los medios de comunicación de masas, fuente documental para la historia contemporánea». *Quaderns d'Història de la Comunicació*, núm. 12 (octubre 1992). Recopilació de treballs de curs realitzats per estudiants.

– (1999). *Xarxes de comunicació a Catalunya: Passat, present i futur*. CD-ROM.

– (1999). *Cap a una història de les comunicacions des de Catalunya, excèntrica, plural i interactiva*.

– (1988). «Metodología para la investigación histórica de la prensa», *Quaderns d'Història de la Comunicació*, núm. 8.

– (1993). «Otra visión del mundo contemporáneo: de las historias familiares a la cultura de masas». *L'Autònoma i la Innovació Docent* (Actes de les Jornades celebrades a Bellaterra l'1 i 2 d'abril de 1992), p. 67-74.

ANTÓN PELAYO, J. (1998). *La herencia cultural: Alfabetización y lectura en la ciudad de Girona (1747-1807)*.

– (1997). «La herencia cultural. Alfabetización y lectura en la ciudad de Girona (1747-1807)». *Manuscrits*, núm. 15, p. 403-406.

Per part de biblioteques esmentem:

MARCA, Montserrat (1988). *Catàleg de revistes de la reserva Marca*.

3.2. Revista *Anàlisi*

La revista ha esdevingut un referent imprescindible en números monogràfics imprescindibles per entendre la comunicació a Catalunya mitjançant organismes com el Centre d'Investigació de la Comunicació (núm. 22) o la sèrie d'estudis sobre premsa a les diverses àrees geogràfiques de la cultura catalana. Pel que fa estrictament a història de la premsa hi ha pocs treballs de professors que ja no formen part del claustre: Llanas, amb un article dedicat a l'estudi de Gaziel, o d'altres:

FIGUERES, Josep M. (1997). «Apropiacions de la premsa a Catalunya durant la Guerra Civil», núm. 20, p. 85-123.

ESPINET, Francesc (1999). «Un film amateurs sobre la premsa. *Diaris* (els germans Salvans i els cineistes terrassencs en temps republicans)», núm. 23, p. 107-135.

4. Edicions fora de la UAB

Hem pogut disposar només d'un sol treball en la sèrie «Bibliografia catalana sobre comunicació» (1994) aparegut a *Anàlisi* (núm. 18, 1995) i elaborat pel Centre d'Investigació de la Comunicació. Si aquestes monografies haguessin continuat fóra molt més rigorosa l'elaboració d'una relació bibliogràfica atenent que les referències bibliogràfiques no consten en cap instrument de difusió exhaustiu. Agraïm al servei del programa Fènix que ens hagi tramès les dades facilitades pels professors dels departaments d'història, periodisme i comunicació audiovisual, sobre els quals hem bastit les presents notes. Tanmateix hi falten nombroses referències, per exemple Ucelay té un article sobre *La Veu de Catalunya* a *L'Avencç*, Figueres sobre *L'Hora de Catalunya* a la *Revista de Catalunya*, etc., però les referències no són a Fènix i hem volgut fixar-nos en una sola font.

ANTÓN PELAYO, J. (1996). «L'alfabetització en blanc i negre: apunts quantitius sobre la ciutat de Girona al 1787», *Història Social*, 199, p. 44-47.

— (1998). «L'alfabetització a finals del l'Antic Règim», *Rev. Catalunya*, 128, p. 81-92.

CARDÚS, Salvador (1995). *Política de paper: Premsa i poder a Catalunya 1981-1992*. La Campana.

— *Esport i mitjans de comunicació a Catalunya* (1996). Barcelona, Centre d'Investigació de la Comunicació: Centre d'Estudis Olímpics i de l'Esport.

ESPINET, Francesc (1994). *Teoria dels egodocuments, la literatura del jo i la història*. Llibres de l'Índex.

- (1998). «Sobre biografies de periodistes catalans. Dos inventaris», *Boletín de la Unidad de Estudios Biográficos*, 3, p. 9-26.
- (1998). «La parròquia, escenari de comunicació tradicional», *Treb. Comun.*, 9, p. 143-154.
- (1996). «El poder de les publicacions periòdiques com a socialitzadors dels infants (Catalunya, 1888-1939, segons els egodocumentalistes)». *Boletín de la Unidad de Estudios Biográficos*, 1.
- ESPINO, A. (1996). «Publicística y guerra de opinión. El caso de Cataluña durante la Guerra de los Nueve Años, 1689-1697». *Studia Historica. Revista de Historia Moderna*, XIV (1).
- FABRE, Jaume (1996). *Periodistes uniformats: Diaris barcelonins dels anys 40*. Col·legi de Periodistes.
- FABRE, Jaume; HUERTAS, Josep M. (1994). *Cent anys de vida quotidiana a Catalunya: Del fogó de carbó a l'antena parabòlica*, Edicions 62.
- FIGUERES, Josep M. (1994). *Breu història de la premsa a Catalunya*. Barcanova.
- (1994). *12 periodistes dels anys trenta*. Col·legi de Periodistes.
- (1995). «Premsa i nacionalisme a la premsa diària barcelonina de la transició als nostres dies». A: TERMES, J.; CASASSAS, J. [ed.]. *El nacionalisme com a ideologia, materials de treball i estudi*. Proa, p. 229-244.
- (1996). «Fonts documentals per a l'estudi de la premsa catalana». *Trípode*, 1.
- (1997). *Història de l'anticatalanisme: El diari ABC i els seus homes*. Tarragona: El Mèdol.
- (1997). «El discurso peridístico anticatalanista. El caso de ABC en la II República. Marsillach como ejemplo». A: NÚÑEZ, M.; MARTÍNEZ, A.; CAL, R. [ed.]. *Libro homenaje a José Altabella*. Madrid: Universitat Complutense. Facultat de Ciències de la Informació, p. 419-432.
- (1997). «Nota sobre la metodologia per a l'elaboració de censos hemerogràfics». *XXXIX Assemblea Intercomarcal d'Estudiosos: Cardona, 22 i 23 d'octubre de 1994*. Cardona: Foment Cardoní, Patronat Municipal de Museus, p. 267-274. 2 v.
- (1997). «El viatge de Darwin a la premsa catalana: l'edició del *Diari Català*». A: MASSOT, J. [ed.]. *Miscel·lània Germà Colom (VII)*. Publicacions de l'Abadia de Montserrat, p. 113-124.
- (1999). *El primer diari en llengua catalana: Diari Català (1879-1881)*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.

- (1999). «L'Administració com a generadora de continguts. Els arxius i l'accés públic a la informació documental». A: SALVADOR, E. [ed.]. *Catalunya davant la societat de la informació: Nous actors i noves polítiques públiques*. Mediterrània, p. 78-82.
- (1999). «El periodismo visto por los periodistas durante la Restauración (1879-1881)». *Del gacetero profesional al periodismo: Evolución histórica de los actores humanos del «cuarto poder»*. Madrid: Fragua, Asociación Historiadores de la Comunicación, p. 55-60.
- GIRAL, Eugeni (1996). *Les publicacions periòdiques del moviment socialista de Catalunya*. Fundació Campalans.
- GÓMEZ, J. L. (1996). «Prensa de opinión / prensa de información. Los diarios españoles en la conformación en la sociedad-cultura de comunicación de masas». *Presse et pouvoir en Espagne 1868-1975*. École des hautes études hispaniques — Casa de Velázquez: Maison des pays ibériques, Madrid, p. 83-98.
- (1996). «Ciudades y comunicación en la periferia atlántica: ecosistemas comparados desde la perspectiva histórica». Edició a cura de LEDO ANDIÓN, M. *Comunicación na periferia atlántica*. Santiago de Compostel-la: Universitat de Santiago de Compostel-la, p. 391-394.
- GÓMEZ MOMPART, J. L.; DOLÇ, M. (1998). «Ciutat, política lingüística i política comunicativa». A: MOLLÀ, T. [ed.] *La política lingüística a la societat de la informació*. Alcira: Edicions Bromera, p. 65-104.
- HERNÁNDEZ HERNÁNDEZ, B. (1997). «La opinión castellana sobre Cataluña en el siglo XVI». *Historia Social*, núm. 29, p. 3-20.
- HUERTAS, Josep M. [dir.]. *200 anys de premsa*. Catàleg en què col·labora Jaume Fabre.
- JONES, D. E. (1993). *Bibliografia sobre la comunicació social: Vint anys de recerca a la Facultat de Ciències de la Comunicació*. Centre d'Investigació de la Comunicació.
- (1993). «Introducció: La investigació en comunicació a Amèrica Llatina: perspectiva des de Catalunya». *Directori llatinoamericà d'investigació en comunicació: Selecció d'institucions i persones*. Centre d'Investigació de la Comunicació, p. 17-19.
- (1993). «Bibliografía sobre comunicación social». *Bibliografía sobre la comunicació social*. Centre d'Investigació de la Comunicació, p. 7-21.
- (1993). «Balanç de la recerca a la Facultat de Ciències de la Comunicació de la UAB: valoració quantitativa». *Bibliografía sobre la comunicació social: Vint anys de recerca a la Facultat de Ciències de la Comunicació*. Centre d'Investigació de la Comunicació, p. 7-21.

- (1994). «Concentració econòmica i territorial». *IV Converses a La Pedrera*. Centre d'Investigació de la Comunicació, p. 51-52.
- (1994). «Investigació sobre comunicació a l'Espanya dels noranta». *Cultura y comunicación social: América Latina y Europa Ibérica*. Centre d'Investigació de la Comunicació, p. 87-98.
- JONES, D. E.; BARÓ I QUERALT, J. (1995). *La indústria musical a Catalunya: Evolució dins del mercat mundial*. Llibres de l'Índex.
- LÓPEZ, Manuel (1994). *Un periodisme autogestionari: La premsa de barri a Barcelona 1968-1977*. Col·legi de Periodistes de Catalunya.
- MARÍN, E. (1995). «Cultura de masas y postmodernidad». *Televisión y cultura i Radiotelevisión Valenciana*, València, p. 53-59.
- MARÍN, Enric; TRESSERRAS, Joan M. (1994). *Cultura de masses i postmodernitat*. València, Edicions 3 i 4.
- MORENO, Amparo (1993). «La prensa de masas, fuente documental para la historia contemporánea. Los años 50 en *El Caso*, semanario de sucesos». *La investigación en la comunicación (Actas del III Simposio de la Asociación de Investigadores en Comunicación del Estado Español)*. Madrid: AICE, p. 101-106.
- (1994). «La prensa de masas, fuente documental para el estudio de los procesos de movilidad social: modelos de marginación e integración social en *El Caso* (1952-1976)», Comunicació al II Congrés de la Asociación de Historia Contemporánea celebrat a la Universitat Autònoma de Barcelona, 30 de juny i 1-2 de juliol.
- (1994). «La prensa de masas, fuente documental para el estudio de los procesos de movilidad social: modelos de marginación e integración social en *El Caso* (1952-1976)». *Actas del II Congreso de la Asociación de Historia Contemporánea*. Madrid: Asociación de Historia Contemporánea, p. 1.
- (1996). «Crisis de la racionalidad androcéntrica en la sociedad de la información». Edició a cura de RADL PHILIPP, R. M. *Mujeres e institución universitaria en occidente: Conocimiento, investigación y roles de género*. Santiago de Compostela: Universidad de Santiago de Compostela, p. 1.
- (1996). «Textos y contextos históricos. Análisis hemerográfico diacrónico automático». Edició a cura de GÓMEZ MOMPART, J. L. *Metodologías para la historia de la comunicación social*. P. 1.
- (1998). *La mirada informativa*. Bosch.
- PARÉS, M. (1998). «Les comunicacions de massa a Catalunya». Edició a cura de GINER, S. *La societat catalana*. Institut d'Estadística de Catalunya, p. 865-880.

TAVERA, S.; UCELAY-DA CAL, E. (1996). «El discurs de la disciplina: Jacinto Tornyó i *Solidaridad Obrera*, 1936-1938», *Treb. Comun.*, 7, p. 145-164.

UCELAY-DA CAL, E. (1995). «La guerre civile espagnole et la propagande franco-belge de la Première Guerre Mondiale». *La guerre civile entre Histoire et Mémoire*. Nantes (França): Quest Editions, p. 77-90.

5. Recerques i investigacions en curs

FIGUERES, Josep M. «Discursos de guerra de Lluís Companys a la premsa catalana» (Investigació patrocinada per la Generalitat de Catalunya), «Discursos de Lluís Companys dels anys vint» (Investigació premiada amb una beca de la Fundació de la Caixa de Sabadell) i el «Comissariat de Propaganda de la Generalitat de Catalunya».

MORENO, Amparo. «La representación de la transformación de las relaciones entre mujeres y hombres y del recambio generacional en la prensa, de 1974 a 2004», Investigació patrocinada per l'Institut de la Mujer.

6. Conclusions

Destaquem el nombre i la importància de la producció hemerogràfica atenent la presència al Departament d'Història de diversos professors que, amb altres temes, estudien de forma constant aspectes on la comunicació escrita apareix en la seva vessant històrica (Francesc Espinet, Enric Ucelay...), i del Departament de Periodisme (Amparo Moreno, Joan M. Tresserras, Josep M. Figueres, Enric Marín, Jaume Fabre, Carme Ferré...); tanmateix si calgués fer una avaluació ens sumariem a l'observació de Josep M. Casasús en l'apartat «Ciències de la Comunicació Social», dins l'obra *Les idees i els dies: Un segle de filosofia i ciències socials als Països Catalans* (Proa, 2002), coordinada per Pere Lluís Font, quan afirma:

A l'avaluació d'aquest breu balanç, cal afegir-hi que a les terres catalanes es consolida una recerca sobre comunicació social, desplegada certament amb molt retard... Aquest creixement novell és molt positiu, però s'hi detecten algunes febleses i mancances. S'observa principalment, un excés de dispersió d'esforços, relacionat amb un accentuat individualisme. Una d'aquestes causes és el fet que la investigació sobre comunicació social només figura específicament en les línies prioritàries potenciades expressament per la política científica [...] Aquesta manca de suport oficial fomenta que cada investigador treballi preferentment en el subjectes d'estudi que més li abelleixen o en aquells pocs en què

troba alguns recursos en l'oferta aïllada de les iniciatives empresarials o institucionals.

Efectivament diverses grans iniciatives —el cens de títols, el diccionari de periodistes— estan encara pendents de fer, així com falten estudis sectorials que siguin de títols diaris (*La Vanguardia*, *La Publicitat*, etc.) o de revistes (*Joventut*, *La Campana de Gràcia*, etc.), de períodes (la premsa durant la Guerra del Francès, etc.) o de matèries (premsa clandestina, premsa mèdica, etc.).